

การศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

A Study of the Elements of School Administrators Dialogues
under the Secondary Educational Service Area Office of Bueng Kan

ARTICLE INFO

ณัฐภูมิ นะราหนองแขว^{1,*}, วาโร เฟ่งสวัสดิ์² และ บุญมี ก่อบุญ³

Article history:

Natthaphum Naranongwang^{1,*}, Waro Phengsawat² and Boonmee koboon³

Received 24 January 2024

Revised 4 March 2024

Accepted 23 March 2024

Available Online 29 April 2024

ABSTRACT

The purpose of this research was to study of the elements of school administrators dialogue under the Office of Bueng Kan Secondary Education Service Area. The study was divided into two steps. The first step was the 10 theoretical ideas and research papers dialogue synthesis of educational institutions administrators. Step 2, the Dialogue appropriation evaluation by five experts. The research tools were a document synthesis form and 5-rating scale which indicated content validity index ranged 0.90. The research statistics used frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results revealed that there were 4 school administrators dialogue elements: 1) Deep listening, 2) Reflecting on idea, 3) Presenting idea, and 4) Respecting other people. Moreover, all of these elements were at the highest appropriation level.

KEYWORDS: DIALOGUE / DEEP LISTENING / REFLECTING ON IDEA / PRESENTING IDEA / RESPECTING OTHER PEOPLE

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration and Development), Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : noomark191@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (IOC = 0.90) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การไตร่ตรองความคิด 3) การนำเสนอความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สุนทรียสนทนา / การรับฟังอย่างลึกซึ้ง / การไตร่ตรองความคิด / การนำเสนอความคิด / การเคารพบุคคลอื่น

บทนำ

การสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้ที่เราต้องการสื่อสาร แต่บางครั้งผู้ที่ส่งสารและผู้รับสารก็มีคลื่นความถี่ไม่ตรงกัน ส่งผลให้การสื่อสารผิดพลาด จนทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร หรือแม้กระทั่งเกิดความขัดแย้งขึ้นในองค์กร การสนทนาเพื่อการคิดร่วมกันแบบสุนทรียสนทนา (dialogue) ตามแนวทางของ เดวิด บอห์ม (David Bohm, 1996) จึงน่าจะเหมาะสมสำหรับที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการระดมความคิด เพื่อค้นหาวิธีการและความรู้ใหม่ ๆ ในการทำงาน รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับบุคคลได้ดีอีกด้วย

ในปัจจุบันสุนทรียสนทนาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือลดความขัดแย้ง เป็นเครื่องมือในการพูดคุยระหว่างกัน เพราะจุดสำคัญคือ การสร้างความเข้าใจระหว่างกันให้เพิ่มมากขึ้น (mutual understanding) ความขัดแย้งหลายเรื่องสืบทอดสาเหตุแห่งปัญหายาวนานและไม่อาจแก้ไขให้จบสิ้นลงไปในอย่างรวดเร็ว แต่การเข้าใจกันมากขึ้นจะทำให้ความรุนแรงของปัญหาลดลงและนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างหลากหลายขององค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นรากของปัญหา สุนทรียสนทนาเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เพื่อเพิ่มสันติภาพในกลุ่มคนและพื้นที่ต่างๆ รวมไปถึงการแสวงหาความร่วมมือในเชิงบวกระหว่างกันด้วย ในทางปฏิบัติมีการนำสุนทรียสนทนาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ เชื้อชาติ ชนกลุ่มน้อย รวมไปถึงความขัดแย้งระหว่างศาสนาและลัทธิในศาสนาเดียวกันด้วยสันติภาพของโลกจะบรรลุได้ในช่วงที่ทั่วโลกตกอยู่ในสถานการณ์การขัดแย้งทางการเมือง สุนทรียสนทนาจึงเป็นเครื่องมือช่วยแก้หรือบรรเทาปัญหานี้ได้ หรืออย่างน้อยก็สามารถทำให้เกิดความเข้าใจที่ตระหนักรู้ซึ่งกันและกันได้ไม่มากนักน้อย การเสวนานอกจากทำให้เกิดการเข้าใจระหว่างกันแล้วยังทำให้ความไม่เข้าใจกันลดลงจนถึงหมดไปและอาจกลับกลายเป็นการเข้าใจกันดีมากยิ่งขึ้นด้วย การเข้าใจที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการเข้าใจตรงกัน ในประเด็นที่สนทนา (สิริกร อมฤตวาริน, 2565)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะการทราบองค์ประกอบที่ชัดเจนจะช่วยให้เป็นประโยชน์และแนวทางในการพัฒนาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพึงมีและจำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและคนในองค์กร เพื่อให้เกิดความความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและบุคลากรลดความขัดแย้งที่มีอยู่ภายในองค์กร รวมไปถึงจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในการทำงาน อันจะนำไปสู่ทางออกต่าง ๆ และการพัฒนาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาผู้วิจัย มีความสนใจศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารแบบสุนทรียสนทนา จนส่งผลให้เกิดความสำเร็จในองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 แหล่ง ดังนี้ David Bohm (1996); นาถฤดี สุธีสถิร (2557); กฤษณา มะธิปะโน (2558); ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558); อารยา มุกดาหาร (2560); รัฐฎาภรณ์ นันทเสน (2561); เชิดศักดิ์ ไอรมณีรัตน์ (2562); นกตล เลื่อนกรบ (2562); ศราวุธ ดินาน (2564) และสิริกร อมฤตวาริน (2565)

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลและกำหนดองค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่จากแหล่งข้อมูลและสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ร้อยละ 60 ของความถี่ทั้งหมดและนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

ในขั้นตอนนี้จะนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก ทางการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการสอนหรือบริหารไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 2 คน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ทางการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน
3. ครู มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

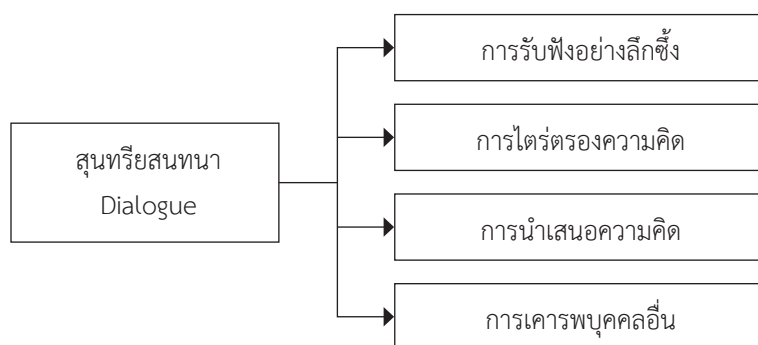
กรอบแนวคิด

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของสุนทรียสนทนา ได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของ David Bohm (1996); นาถฤดี สุธีสถิร (2557); กฤษณา มะธิปะโน (2558); ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558); อารยา มุกดาหาร (2560); รัฐฎาภรณ์ นันทเสน (2561); เชิดศักดิ์ ไอรมณีรัตน์ (2562); นกตล เลื่อนกรบ (2562); นนทชัย ด้านภักดี (2563) และศราวุธ ดินาน (2564) ซึ่งมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) การไตร่ตรองความคิด (Reflecting on idea) 3) การนำเสนอความคิด (Presenting idea) และ 4) การเคารพบุคคลอื่น (Respecting other people)

จากทักษะและผลการวิจัยที่กล่าวมา สามารถสรุปเป็นโมเดลการวัดได้ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง

แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นตารางสังเกตองค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale โดยมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (IOC = 0.90) ใช้สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การไตร่ตรองความคิด 3) การนำเสนอความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อนำไปส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 คน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยจัดเก็บแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษากลับมาและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการสังเกตองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบจากเอกสาร มาทำเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดงในรูปความถี่และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่า องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยจำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) การไตร่ตรองความคิด (Reflecting on idea) 3) การนำเสนอความคิด (Presenting idea) และ 4) การเคารพบุคคลอื่น (Respecting other people) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ สุนทรียสนทนา	นักวิชาการและนักการศึกษา										รวม	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
	David Bohm (1996)	นาถฤดี สุตีสถิต (2557)	กฤษฎณา มะธิปะโน (2558)	ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558)	อารยา มุกดาหาร (2560)	รัฐภูมิภรณ์ นันทเสน (2561)	เชิดศักดิ์ เฮอร์เมนีรัตน์ (2562)	นภดล เลื่อนนักรบ (2562)	ศรายุทธ ตีนาน (2564)	สิริกร อมฤตวาริน (2565)			
1. การรับฟังอย่างลึกซึ้ง													
- การฟังอย่างลึกซึ้ง	✓		✓	✓	✓		✓				10	100	*
- ฟังอย่างลึกซึ้ง		✓				✓			✓				
- การฟังให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง								✓					
- การฟัง										✓			
- ฟังอย่างตั้งใจ													
2. การไตร่ตรองความคิด													
- การไตร่ตรองความคิด		✓									9	90	*
- การไตร่ตรองความคิดอย่างลุ่มลึก	✓							✓					
- การไม่ตัดสิน									✓				
- พิจารณาข้อเท็จจริง													
- การห้อยแขวน			✓		✓	✓							
- การห้อยแขวนการตัดสิน							✓						
- ปลดปล่อย / แหวนความเชื่อ										✓			

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ สุนทรียสนทนา	นักวิชาการและนักการศึกษา										รวม	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
	David Bohm (1996)	นาถฤดี สุทธิศิริ (2557)	กฤษฎณา มะธิะโชน (2558)	ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558)	อารยา มุกดาหาร (2560)	รัฐภาณุภรณ์ นันทเสน (2561)	เจดศักดิ์ ไอร่มณรัตน์ (2562)	นภดล เลื่อนนักรบ (2562)	ศรายุทธ ดินาน (2564)	สิริกร อมฤตวาริน (2565)			
3. การนำเสนอความคิด - การนำเสนอความคิด - สะท้อนอย่างใคร่ครวญ - การนำเสนอข้อมูล - แสดงความคิดเห็น - เสี่ยงจากภายใน - เสี่ยงของเรา - การเปิดเผยเสียงจากภายใน - การสื่อสารเสียงจากภายในที่แท้จริง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100	*
4. การเคารพบุคคลอื่น - การเคารพ - การเคารพบุคคลอื่น - การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	60	*
รวม	4	3	4	2	4	4	4	3	4	3	36		

จากตาราง 1 เห็นได้ว่า องค์ประกอบของสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์คัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ ร้อยละ 60 ขึ้นไป ทำให้ได้องค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 4 องค์ประกอบ เรียงตามความถี่สูงสุดไปหาน้อยสุดได้ ดังนี้ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การนำเสนอความคิด 3) การไตร่ตรองความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษามากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น เป็นสัญลักษณ์ความเหมาะสม สามารถสรุปเป็นตาราง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2. ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งสรุปผลการประเมิน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การรับฟังอย่างลึกซึ้ง	การรับข้อมูลทางการได้ยินอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้พูดสื่อสารออกมาทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาอย่างแท้จริง ไม่ตัดสินหรือตีความหมายในทันที มีมารยาทในการฟังและอาจจะมีความคิดบางอย่างวาบขึ้นมาในใจและความคิดนั้นอาจจะถูกนำไปใช้ในการเริ่มต้นของการทำอะไรบางอย่างที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม สามารถจับประเด็นสำคัญของผู้พูดที่พูดต้องการจะสื่อสารออกมาว่ามีอะไรบ้างโดยปราศจากอคติและความเชื่อเดิม	1. ผู้บริหารมีการรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ มีสมาธิ	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้พูดสื่อสารออกมาทั้งวัจนภาษา อวัจนภาษา	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารไม่ตีความจากข้อมูลที่ได้ฟังในทันที	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีมารยาทในการรับฟังผู้อื่น	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารสามารถจับประเด็นสำคัญของผู้พูดได้	5.00	0.00	มากที่สุด
		6. ผู้บริหารรับฟังข้อมูลจากผู้พูดโดยปราศจากอคติในการรับฟัง	5.00	0.00	มากที่สุด
		7. ผู้บริหารไม่ยึดถือความเชื่อเดิมของตนเป็นหลักเมื่อฟังผู้อื่นพูด	4.80	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.97	0.16	มากที่สุด
2. การไตร่ตรองความคิด	การทบทวนหรือการคิดให้ช้าลงเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการฟังในขณะนั้นโดยปราศจากอคติ และเปิดกว้างให้อิสระทางความคิด ไตร่ตรองในตนเองจนเกิดการตกผลึกความคิดจากข้อมูลที่ได้ฟังมาเพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณาหรือเพื่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง	1. ผู้บริหารมีการคิดทบทวนเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการฟังได้อย่างเหมาะสม	4.60	0.89	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารมีการทบทวนข้อมูลนั้น ๆ โดยปราศจากอคติ	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารเปิดกว้างให้อิสระทางความคิด	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีการไตร่ตรองอย่างดีจนเกิดการตกผลึกความคิดจากข้อมูลที่ได้รับฟัง	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการไตร่ตรองนั้นไปใช้ในการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งได้	4.80	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.88	0.44	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การนำเสนอความคิด	การพูดออกมาจากความรู้สึกนึกคิดจากจิตใจในขณะนั้น ด้วยคำพูดที่สละสลวย น้ำเสียงที่น่าฟัง ท่าทีที่อ่อนโยนเป็นมิตรและผู้ฟังสามารถเข้าใจได้โดยง่ายโดยข้อมูลที่พูดหรือนำเสนอออกมานั้นเกิดมาจากการฟังข้อมูลอย่างลึกซึ้งและมีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ๆ แล้วเป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งที่สื่อสารออกมานั้นจะต้องตรงประเด็นในสิ่งที่ต้องการที่จะสื่อสาร ตรงกับอารมณ์ภายในจิตใจและสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น	1. ผู้บริหารพูดออกมาจากความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของตน	4.60	0.89	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารพูดมีการใช้คำพูดที่สละสลวย น้ำเสียงที่น่าฟัง	4.60	0.89	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารมีการแสดงออกท่าทางอวัจนภาษาที่อ่อนโยน	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารพูดสื่อสารออกมาได้ตรงประเด็น ในสิ่งที่ต้องการจะสื่อสาร	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารคิดวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ๆ แล้วสื่อสารออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจโดยง่าย	4.60	0.89	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.68	0.56	มากที่สุด
4. การเคารพบุคคลอื่น	การแสดงออกถึงท่าทางในการรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ ยอมรับและให้เกียรติในความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ยึดถือความคิดของตนเองว่าถูกเสมอ ไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งทางกาย วาจาหรือจิตใจ ตลอดจนการเปิดใจกว้างให้ทุกคนได้มีสิทธิ์ในการได้นำเสนอหรือแสดงออกตามความคิดของผู้นั้น จนนำมาสู่ความเข้าใจที่ดีตรงกัน	1. ผู้บริหารมีการรับฟังในขณะผู้อื่นพูดอย่างตั้งใจ	4.80	0.44	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารให้การรับฟังข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากบุคคล ที่ตนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยได้	4.80	0.44	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารให้เกียรติในความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างบุคคล	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา จิตใจ	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงออกได้อย่างเต็มที่	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.84	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาขององค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 2) การไตร่ตรองความคิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 3) การเคารพบุคคลอื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และ 4) การนำเสนอความคิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาป๋งกาฬ” พบว่า องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การไตร่ตรองความคิด 3) การนำเสนอความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ การรับฟังอย่างลึกซึ้ง รองลงมา คือ การไตร่ตรองความคิด การเคารพบุคคลอื่นและการนำเสนอความคิด ตามลำดับ โดยองค์ประกอบ การรับฟังอย่างลึกซึ้ง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการรับฟังอย่างลึกซึ้ง เป็นการฟังที่สามารถช่วยเหลือคนตรงหน้าที่กำลังมีความทุกข์หรือมีปัญหาให้ได้รับความรู้สึกที่ตนอัดอั้นคับแค้นใจ เพราะบางครั้งความทุกข์หรือปัญหาอาจไม่ต้องการการแก้ไขหรือคำแนะนำใด ๆ เพียงแค่ต้องการมีผู้รับฟังเรื่องราวอย่างตั้งใจเอาใจใส่ ไม่ตัดสินผิดถูกชั่วดี นอกจากนั้นการฟังอย่างลึกซึ้งทำให้เข้าถึงและเข้าใจความรู้สึกของคู่สนทนาและมีส่วนร่วมในความรู้สึกนั้นเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง คู่สนทนาช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับ ผู้ที่มีความทุกข์ในการเล่าเรื่องราวของตน ทำให้ผู้พูดรู้สึกผ่อนคลายและรับรู้ได้ว่ามีคนเอาใจใส่พร้อมที่จะสละเวลารับฟังปัญหาของตน มอบความรักและปรารถนาดีให้กับตน จะทำให้ผู้มีความทุกข์ไม่รู้สึก โดดเดี่ยวและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจนไวใจและสามารถเล่าเรื่องราวได้อย่างเปิดเผย ในขณะที่ผู้พูดเล่าเรื่องราวระบายความทุกข์จะได้คิดทบทวนภายในตนเองทำให้มีสติสามารถกระตุ้นสติปัญญาภายในตนให้เกิดการหยั่งรู้ขึ้นในใจ (กัญกร คำพรหม, 2566) ส่วนองค์ประกอบการไตร่ตรองความคิด ที่มีความสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เนื่องจากว่า การไตร่ตรองความคิด เป็นกระบวนการพิจารณานำหนักของหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่สนับสนุนแนวคิดนั้นในการยอมรับแนวคิดต่าง ๆ บางครั้งเราจะยอมรับความเชื่อบางเรื่องโดยไม่ต้องระบุหลักฐานสนับสนุน แต่ในบางครั้งความคิดหรือความเชื่อบางเรื่องต้องการหลักฐานสนับสนุน ต้องมีการตรวจสอบหลักฐานสนับสนุนความเชื่อนั้น (ยุรวรรณ คล้ายมงคล, 2562) ส่วนองค์ประกอบการเคารพบุคคลอื่นและองค์ประกอบการนำเสนอความคิด ที่มีความสำคัญในลำดับถัดมา ทั้งนี้เนื่องจากว่า ความรู้สึกเคารพผู้อื่นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติและปรองดอง การเคารพบุคคลอื่นยังรวมถึงการยอมรับตระหนักในคุณค่าคุณความดีของตน ของผู้อื่น ของเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งอันเป็นสากล มีการแสดงออกอย่างอ่อนน้อม อ่อนโยน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ล่วงเกินและไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น คำว่า “เคารพ” เป็นนามธรรมที่อาจ ถูกตีความแคบเพียงการแสดงออกด้วยมารยาท ทางสังคมอย่างการยกมือไหว้ผู้ที่อาวุโสกว่า แต่ในความเป็นจริงความรู้สึกเคารพมีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างการไม่แชร์ภาพผู้เสียชีวิตในสภาพที่ไม่น่าดู การยอมรับในการปฏิบัติของกลุ่มคนที่แตกต่างด้วยเชื้อชาติ ศาสนา การพูดให้เกียรติบุคคลอื่น การเลือกใช้ถ้อยคำที่สุภาพหรือแม้กระทั่งการยอมรับในความคิดเห็น ที่แตกต่าง (วสพร บุญสุข, 2566)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรายุทธ ดินาน (2564) ที่พบว่าการพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การนำเสนอข้อมูล 3) การเคารพบุคคลอื่น และ 4) พิจารณาข้อเท็จจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลจากการศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษามี 4 องค์ประกอบ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการนำองค์ประกอบข้างต้น ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา ให้การบริหารงานเกิดสุนทรียสนทนา ในหน่วยงานต่อไป
2. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาทุกองค์ประกอบเป็นประโยชน์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารแบบสุนทรียสนทนาต่อไป
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารแบบสุนทรียสนทนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงาน
2. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
3. ควรวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้สุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญกร คำพรณ. (2566). การฟังอย่างลึกซึ้งเพื่อเยียวยาความทุกข์ตามหลักพุทธจิตวิทยา. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 309-328.
- กฤษณา มะธิปะโน. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยกระบวนการสุนทรียสนทนาเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. *มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- เชิดศักดิ์ ไอรณรัตน์. (2562). การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องสุนทรียสนทนาช่วยพัฒนาความเข้าใจผู้อื่นในแพทย์ประจำบ้าน. *วารสารเวชสารแพทย์ทหารบก*, 72(3), 201-208
- นภดล เลื่อนกรบ. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOCs) เพื่อพัฒนากระบวนการสุนทรียสนทนา กระบวนการสะท้อนคิดและกระบวนการฟังอย่างลึกซึ้งของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมขันธ์ อุดรดิตถ์*, 11(2), 201-219
- นาถฤดี สุลีสถียร. (2557). การพัฒนารูปแบบพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลโยธธ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ยุวัฒน์ คล้ายมงคล. (2562). แนวคิดในการไตร่ตรองการสอนสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 377-397.
- รัฐภากรณ์ นันทเสน. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียสนทนา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 20(2), 201-212.
- วสพร บุญสุข. (2563). ความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ: คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา ทวิภาคี, *วารสารวิชาการเซาท์อีสต์ปางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(2), 86-98.
- ศรายุทธ ดินาน. (2564). การพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา. *มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*.
- ศิริรัตน์ จำปีเรือง. (2558). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกระบวนการสุนทรียสนทนา สำหรับนักศึกษาพยาบาล. *มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*.
- สิริก อมฤตวาริน. (2565). สุนทรียสนทนา: เครื่องมือของกระบวนการทบทวนหลังนวยุคสายกลาง. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม*, 5(1), 152-161.
- อารยา มุกดาหาร. (2560). *การประยุกต์ใช้สุนทรียสนทนาในกาดูแลผู้สูงอายุข้อเข่าเสื่อม*. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- David B. (1996). *On dialogue*. London: Routledge.